

TES-neuvottelut 2025

Työhyvinvoinnin tukeminen ja elämäntilanteiden huomioiminen

| LENTOLIIKENTEEEN PALVELUT |

Vuorotyön ja epäsäännöllisten työaikojen yhteys sairauspoissaoloihin ja työtaturmiin on osoitettu useissa tutkimuksissa. Sama kytkös koskee myös työehtosopimuksen uudistamista koskevia neuvotteluja, kun osapuolet keskustelevat työaikoja ja sairausajan palkkaa koskevista muutosesityksistä.

Vuorotyön haitat lisäävät sairauspoissaoloja

Tutkimukset osoittavat vuorotyön ja epäsäännöllisten työaikojen vaikuttavan fyysiseen ja psyykkiseen terveyteen sekä sosiaaliseen hyvinvointiin:

- sydäninfarktin, aivoverenkierron häiriöiden, rinta-, eturauhas- ja paksusuolen syövän sekä aikuisiän diabeteksen riskit kohoavat
- raskauteen liittyvät ongelmat lisääntyvät
- ruuansulatuselimistön oireet, kuten närästys ja vatsakivut yleistyvät

- stressi, hermostuneisuus ja krooninen väsymys kasvavat
- eritahtisuus perheen ja muun sosiaalisen elämän kanssa lisääntyy

Fyysisen ja psyykkisen terveyden heikkeneminen sekä sosiaalisen hyvinvoinnin lasku lisäävät sairauspoissaoloja. Kun vuorotyö ja epäsäännölliset työajat ovat lisäksi suorassa yhteydessä työtaturmien kasvuun, sairauspoissaolot lisääntyvät myös tätä kautta.

Tutkimusten mukaan tapaturmariski kasvaa mm.

- ilta- tai yövuoroja sisältävän työviikon jälkeen,
- lyhempien vuorovälien, mutta myös yli 12 tuntia kestävien työrupeamien myötä.

PALTA:n esitykset

Vuorotyön haittoja koskevat tutkimustulokset ovat kiistattomat, eikä PALTA:n ja IAU:n välillä ole ollut niistä erilaisia näkemyksiä käynnissä olevissa sopimusneuvotteluissa.

Työntekijöille suuntaamassaan viestinnässä työnantajapuoli on perustellut omia työaikoihin

liittyviä esityksiään myös työntekijöiden edulla:

”Neuvotteluissa kaikkia työnantaja edustavan PALTA:n tavoitteissa keskitytään osa-aikatyöhön ja työaikojen joustavoittamiseen. Nämä tavoitteet ovat myös Finnairille olennaisen tärkeitä.

Lentoliikenne on kausiluonteista eivätkä liikennemäärät jakaudu tasaisesti päivän eri aikoihin, jolloin tarvitsemme joustavia ratkaisuja työn resursointiin.

Erilaiset työaikamallit myös tukevat työhyvinvointia sekä mahdollistavat erilaisten elämäntilanteiden huomioimisen.” (Finnairin tiedote IAU:n sopimusalan työntekijöille 6.3.)

Neuvottelupöytä PALTA ei kuitenkaan ole tuonut työhyvinvointia tukevia tai elämäntilanteita huomioivia esityksiä, päinvastoin:

- kellonaikarajoitteet tulee poistaa työehtosopimuksella määritellyistä tekniikan työajoista,
- työvuoron maksimipituus tulee lyhentää kuudesta tunnista neljään tuntiin ja

kaksiosaisen työvuoron maksimipituus seitsemästä tunnista kuuteen tuntiin jakso-työssä

- kuudes vuosilomaviikko tulee poistaa asteittain,
- kokoaikatyö tulee korvata mahdollisuuksien mukaan osa-aikaisella työllä.

PALTA:n työaikamääräyksiin esittämät ”joustavoittamiset” ovat työhyvinvoinnin ja elämäntilanteiden huomioinnin kannalta kiristyksiä.

Tähän päälle PALTA on esittä-mässä leikkauksia sairauspoissaoloista työnantajayrityksille aiheutuviin kustannuksiin, joita kasvattavat jo nykyisetkin työaikajoukot. Sen tekemät sairausajan palkanmaksua koskevat muutosesitykset vähentäisivät radikaalisti näihin mak-suihin liittyviä työnantajavelvoitteita.

IAU:n kanta

PALTA:n esitysten yhdistelmä on moraaliton. Entistäkin joustavammatt työajat tulisivat työnantajayritysten sijasta kustannettavaksi niiden seurauksista kärsiville työntekijöille, jotka jo nyt maksavat terveydellään hintaa lentoliikenteen sujuvuudesta.

IAU:n kanta sairauspoissaolojen vähentämiseksi on sama, johon tutkijat ovat suosituksissaan päätyneet; työntekijät tulee ottaa mukaan työvuorojen suunnitteluun. Työehtosopimuksessa jo oleva määräys työaikojen kehittämiseksi (53. §) mahdollistaa tämän, jos myös työnantajapuolella tunnustetaan sopimisen lähtökohdat ja tarkoitus. Sopimukset eivät synny väkisin ja yleisten suositusten vastaisesti, pelkästään omista intresseistä käsin.

Kokoaikatyö, työajan lyhentäminen ja osa-aikatyö

Elämäntilanteiden huomioiminen on useimmille työntekijöille helpompaa, kun heillä on kokoaikaiset työsuhteet. Tilanteiden muuttuessa, ja taloudellisen aseman niin salliessa, kokoaikatyötä tekevillä työntekijöillä on kuitenkin mahdollisuus tehdä työtä myös säännöllistä työaikaa lyhyemmän ajan sopimalla siitä työnantajan kanssa. Tällainen sopimus on voimassa enintään 26 viikkoa kerrallaan.

Tämän ohella - vaikka työnantaja virheellisesti viestiikin osa-aikatyön ”mahdollistamisesta” - osa-aikatyöntekijöitä voidaan palkata lentoliikenteen ruuhkahuippuihin työehtosopimuksen 12. §:n mukaisesti. Osa-aikatyötä koskevaa kokonaisuutta on käsitelty laajemmin Uutiskirjeessä Jäsenille 5/2025.

Sairausajan palkanmaksua, terveystarkastuksia ja vuosilomaa koskevat esitykset

Koosteessa on esitetty ne työehtosopimuksen määräykset nykymuodossaan, joihin osapuolten tekemät muutosesitykset kohdistuvat. Esitysten jälkeen on lyhyt kuvaus, miten esitykset muuttaisivat nykytilannetta.

(Työaikoja koskevat muutosesitykset ovat Uutiskirjeeseen Jäsenille 6/2025.)

93. § Sairausajan palkka

2. Sairausajan palkkaa maksetaan sairauden tai tapaturman uusiutumisen ja perusteen muuttumisesta riippumatta kalenterivuoden aikana kuukausipalkkaiselle työntekijälle, joka on ollut työnantajan palveluksessa yhdenjaksoisesti

- *alle 1 vuoden, yhteensä enintään viideltä viikolta,*
- *1-5 vuotta, yhteensä enintään kuudelta viikolta,*
- *yli 5 vuotta, yhteensä enintään kuudelta kuukaudelta.*

...

PALTA: Muutetaan kohta 2

- *1-5 vuotta, yhteensä enintään viideltä viikolta, minkä jälkeen yksi viikko 2/3 palkalla.*
- *yli 5 vuotta, yhteensä enintään viideltä viikolta ja sen jälkeen 2/3 palkalla, kuitenkin yhteensä enintään kuudelta kuukaudelta.*

IAU: Lisätään kohtaan 2 teksti

Työtapaturmasta aiheutunut sairauspoissaolo ei kuitenkaan vähennä sairausajan palkan maksun perusteena olevaa aikaa.

i PALTA:n esityksen toteutuessa yli yhden vuoden kestäneissä työsuhteissa sairausajalta maksettava palkka putoaisi 2/3 osaan viiden viikon sairausloman jälkeen.

i IAU:n esityksessä työntekijällä olisi oikeus sairausajan palkkaan koko siltä työkyvyttömyysajalta, joka johtuisi työtapaturmasta.

3. Alle yhden kolmen kuukauden palveluksessa olleelle työntekijälle maksetaan täysi palkka toisen sellaisen sairauspäivän alusta, joka työssä oltaessa olisi ollut työntekijän työpäivä. Palkkaa maksetaan enintään niin pitkään, kunnes työkyvyttömyys on jatkunut sen pituisen ajan, jonka kuluttua lain säätämässä sairausvakuutuksessa alkaa oikeus sairauspäivärahaan. Jos sairauden aiheuttama työkyvyttömyys jatkuu koko edellä mainitun enimmäisajan, työnantaja maksaa palkan myös odotuspäivältä.

PALTA: Muutetaan kohta 3

Alle kolmen kuukauden palveluksessa olleelle työntekijälle maksetaan täysi palkka toisen sellaisen sairauspäivän alusta, joka työssä oltaessa olisi ollut työntekijän työpäivä.

i PALTA:n esityksen toteutuessa uudella työntekijällä olisi oikeus sairausvakuutuslain tarkoittaman odotusajan (1+9 päivää) palkkaan vasta kolmen kuukauden palvelusajan jälkeen nykyisen kuukauden sijasta.

5. Palkka maksetaan kuitenkin aina sairausvakuutuslain tarkoittamalta odotusajalta.

PALTA: Poistetaan kohta 5

i PALTA:n esityksen toteutuessa työntekijällä ei olisi enää oikeutta saada sairausvakuutuslain tarkoittamalta odotusajalta (1+9 päivää) palkkaa, jos kohdassa 2 määritelty sairausajan palkanmaksun enimmäiskesto olisi täyttynyt.

6. Sairausajan palkka lasketaan keskituntiansion (KTA) perusteella koko työkyvyttömyysajalta, kun samasta sairaudesta johtuva työkyvyttömyys kestää yli 3 vuorokautta. Jos työkyvyttömyysaika on 3 vuorokautta tai vähemmän, palkka lasketaan ilman keskituntiansiolisää (KTA-lisää).

PALTA: Muutetaan kohta 6

Sairausajan palkka lasketaan keskituntiansion (KTA) perusteella koko työkyvyttömyysajalta, kun samasta sairaudesta johtuva työkyvyttömyys kestää yli 3 vuorokautta. ...

IAU: Muutetaan kohta 6

Sairausajan palkka lasketaan keskituntiansion (KTA) perusteella koko työkyvyttömyysajalta, kun samasta sairaudesta johtuva työkyvyttömyys kestää vähintään kaksi vuorokautta. Yhden vuorokauden mittaiselta työkyvyttömyysajalta palkka maksetaan ilman keskituntiansiolisää (KTA-lisää).

i PALTA:n esityksen toteutuessa sairausajan palkka maksettaisiin aina ilman keskituntiansiota kolmelta ensimmäiseltä sairauslomapäivältä.

i IAU:n esityksen toteutuessa sairausajan palkka maksettaisiin ilman KTA-lisää vain vuorokauden kestävästä sairauspoissaolosta.

7. Sairausajan palkasta vähennetään kuitenkin se, mitä työntekijä saa samalta ajalta päivärahaa tai siihen verrattavaa korvausta työnantajan kustantaman vakuutuksen nojalla.

PALTA: Tehdään lisäys kohtaan 7

Mikäli työntekijälle annetaan kielteinen päätös sairauspäivärahan myöntämisestä sellaiselta ajalta, jolta työnantaja on maksanut sairausajan palkkaa, on työnantajalla oikeus periä takaisin jo maksamansa sairausajan palkka.

i PALTA:n esityksien toteutuessa työnantajalle syntyisi sairausajan palkanmaksuun liittyviä takautuvia saatavia työntekijältä.

8. Sairauspoissaolojen vähentämiseksi voidaan paikallisesti sopia ns. oma ilmoitus - menettelyn käyttöönotosta työpaikalla. Määräaikainen sopimus tehdään kirjallisesti pääluottamusmiehen ja työnantajan välillä. Paikallinen sopimus voi koskea enintään yhdeksän vuorokautta kestäviä poissaoloja. Oma ilmoitus - menettelyä sovelle-

taan vain työntekijän omiin sairauspoissaoloihin

Paikallisen sopimuksen perusteella maksetaan palkka työkyvyttömyyden ajalta kohdan 6. sijasta seuraavasti

- yhden päivän omailmoitus, kolme vuorokautta ilman keskituntiansiolisää (KTA-lisää),

- kahden päivän omailmoitus, kuusi vuorokautta ilman keskituntiansiolisää (KTA-lisää)

- kolmen päivän omailmoitus, yhdeksän vuorokautta ilman keskituntiansiolisää (KTA-lisää),

Edellä sovittujen aikojen jälkeen sairausajan palkka lasketaan keskituntiansion (KTA) perusteella.

PALTA: Poistetaan kohdasta 8 muut kuin ensimmäinen kappale, ja lisätään ensimmäiseen kappaleeseen lause

Paikallisessa sopimuksessa voidaan sopia toisin myös sairausajan palkan maksuperusteesta.

PALTA:n esityksen toteutuessa työehtosopimuksessa sovitut Oma ilmoitus -menettelyä koskevat periaatteet voitaisiin ohittaa paikallisella sopimuksella.

94. § Äitiysvapaan palkka

Työntekijän ollessa raskaudentilan ja synnytyksen vuoksi estynyt tekemästä työtä työnantaja maksaa hänelle palkan kolmen kuukauden pituiselta ajalta, jos työsuhte on jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään vuoden.

PALTA: Muutetaan pykälä kokonaisuudessaan seuraavaan muotoon

94. § Perhevapaan palkka

1. Raskaana olevalle ja synnyttävälle työntekijälle annetaan raskaus-, erityisraskaus- ja vanhempainvapaaksi se aika, johon hänelle sairausvakuutuslain mukaan tulevan raskaus-, erityisraskaus- ja vanhempainrahan katsotaan kohdistuvan. Raskausvapaalta ja tätä välittömästi seuraavalta osalta vanhempainvapaata, yhteensä 72 arkipäivän ajalta, maksetaan täysi palkka.

2. Ei-synnyttävän työntekijän oikeus vapaaseen määräytyy sairausvakuutuslain ei-synnyttävää vanhempaa koskevien määräysten mukaisesti. Ei-synnyttävälle työntekijälle maksetaan vanhempainvapaan ensimmäisen 32 arkipäivän ajalta täysi palkka.

3. Milloin työntekijä on adoptoinut perheen ulkopuolelta alle kouluikäisen lapsen, annetaan hänelle adoptioon välittömästi liittyvänä 32 arkipäivän pituinen vanhempainvapaaseen rinnastettava palkallinen vapaa.

4. Palkanmaksun edellytyksenä kohdissa 1.–3. on, että työntekijän työsuhte on yhtäjaksoisesti jatkunut vähintään 12 kuukautta ennen lapsen syntymää tai adoptiota. Palkanmaksun edellytyksenä kohdissa 1.–3. on lisäksi se, että työntekijä on hakenut ja hänelle on myönnetty sairausvakuutuslain mukainen etuus vapaan ajaksi. Paikallisen vapaajakson ajalta etuus maksetaan työnantajalle.

Lisäksi muutetaan työehtosopimuksen määräyksistä maininnat äitiys- vanhempain- sekä hoitovapaasta perhevapaaksi.

PALTA:n esitys liittyy 1.8.2022 voimaan tulleeseen lainsäädäntöuudistukseen. Sen tarkoituksena on ollut lisätä vanhempainvapaapäivien määrää ja lisätä joustavuutta vapaiden käyttöön. Esittämänsä tekstimuutoksen edellytykseksi PALTA on asettanut ehdon, jonka mukaan työnantajayrityksille tulee korvata muutoksesta aiheutuvat kustannukset jollakin tai joillakin muilla tekstimuutoksilla, joista ne saavat vastavan säästön.

99. § Muut terveystarkastukset

IAU: Lisätään uusi kohta

3. Työntekijän ansiota ei vähennetä myöskään ajalta, jolloin työntekijä osallistuu valtakunnallisen tai kunnallisen seulontaohjelman mukaisiin seulontoihin.

IAU:n esityksen toteutuessa työntekijällä olisi mahdollisuus osallistua valtakunnallisen tai kunnallisen seulontaohjelman mukaisiin seulontatutkimuksiin työaikana ilman, että hänen palkkansa alenisi.

91. § Vuosiloma

1. Lomanmääräytymisvuoden aikana ansaittava vuosiloma annetaan vuosilomalain mukaan.

IAU: Muutetaan kohtaa 1 ja lisätään uudet kohdat 2 ja 3

1. Lomanmääräytymisvuoden aikana ansaittava vuosilomasta 24 arkipäivää ylittävä osuus voidaan antaa muulloin kuin 1.6.–31.8. välisenä aikana.

2. Jos työntekijän ja työnantajan välillä sovittuman siirtämisestä lomakauden ulkopuolelle, siirtyvät lomapäivät huomioidaan 1,5-kertaisina.

3. Lauantait ja arkipyhät eivät kuluta lomapäiviä.

i IAU:n esityksen toteutuessa kesäloma (24 päivää) tulisi antaa kesä-elokuun aikana nykyisen touko-syyskuun välisen ajan sijasta. Se osa kesälomasta, jonka työntekijä pitäisi kesä-elokuun ulkopuolella, annettaisiin 1,5-kertaisena. Jos lauantaita ei luettaisi lomapäiväksi, lomaa olisi yhteensä viisi tai kuusi päivää nykyistä enemmän.

2. Kun työntekijän työsuhde on 31.3. mennessä keskeytymättä jatkunut vähintään 14 vuotta ja hänellä on lomanmääräytymisvuodelta vuosilomalain mukaisesti täydet 12 lomaan oikeuttavaa kuukautta, ansaitsee hän vuosilomaa kolme arkipäivää kultakin täydeltä lomanmääräytymiskaudelta. Palkka maksetaan kuitenkin aina sairausvakuutuslain tarkoittamalta odotusajalta.

PALTA: Lisätään kohtaan 2 työsuhteen alkamispäivämäärää koskeva rajoitus

2. Kun työntekijän työsuhde on alkanut ennen 1.1.2025 ja jonka työsuhde on 31.3. mennessä keskeytymättä jatkunut vähintään 14 vuotta ja hänellä on ...

i PALTA:n esityksen toteutuessa työntekijöillä, joiden työsuhde on alkanut 1.1.2025 tai sen jälkeen, ei olisi enää oikeutta kuudenteen lomaviikkoon tulevaisuudessa yhdenjaksoisen työsuhteen kestosta riippumatta.